

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**СУЧАСНА ФАРМАЦІЯ:
ІСТОРІЯ, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої 20-й річниці заснування
Дня фармацевтичного працівника України**

19-20 вересня 2019 р.
м. Харків

У 2 томах
Том 2

**MODERN PHARMACY:
HISTORY, REALITIES AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT**

**Proceedings of the scientific-practical conference
with international participation, dedicated to the 20th anniversary
of the founding of the Day of the Pharmaceutical Worker of Ukraine**

September 19-20, 2019
Kharkiv

In two volumes
Volume 2

Харків
НФаУ
2019

Редакційна колегія:

Головний редактор: проф. А. А. Котвіцька

Заступник редактора: проф. В. П. Черних

Відповідальні секретарі: проф. Н. М. Кононенко, доц. І. М. Владимірова

Члени редакційної ради: проф. А. Л. Загайко, Т. А. Романько, В. В. Журенко, Н. І. Голубєва, О. М. Білинська

Регістраційне посвідчення УкрІНТЕІ № 54 від 31.01.2019 р.

С 89 **Сучасна фармація: історія, реалії та перспективи розвитку** : матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 20-й річниці заснування Дня фармацевтичного працівника України, м. Харків, 19-20 вересня 2019 р. : у 2 т. / редкол. : А. А. Котвіцька та ін. – Харків : НФаУ, 2019. – Т. 2. – 498 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 20-й річниці заснування Дня фармацевтичного працівника України «Сучасна фармація: історія, реалії та перспективи розвитку», в яких представлено сучасний стан та актуальні питання розвитку наукових напрямів фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я: конструювання, синтез і модифікація біологічно активних сполук та створення на їх основі лікарських субстанцій; сучасні аспекти розробки та промислового виробництва лікарських, косметичних засобів і добавок дієтичних, госпітальна фармація; біофармацевтичні аспекти створення екстемпоральних лікарських засобів, удосконалення складу і технології алопатичних і гомеопатичних лікарських засобів; сучасний стан та перспективи використання лікарських рослин і розробки фітотерапевтичних засобів; фармацевтичний аналіз, стандартизація та організація виробництва лікарських засобів; фармацевтична та медична біотехнологія, нанотехнології у фармації; організація та економіка у фармації, менеджмент та маркетинг у фармації, фармакоекономіка на етапах створення, реалізації та застосування лікарських засобів; механізми патологічних процесів та їх фармакологічна корекція; клінічна фармація: від експериментальної розробки лікарських засобів до стандартизації фармацевтичної допомоги; соціальна фармація; фармацевтична освіта в Україні.

Для широкого кола наукових та практичних працівників фармації та медицини.

Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів статей.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Матеріали подаються мовою оригіналу.

Editorial board:

Editor in Chief: prof. A. A. Kotvitska

Deputy Editor: prof. V. P. Chernykh

Executive secretaries: prof. N. M. Kononenko, assoc. prof. I. M. Vladymyrova

Members of the Editorial Board: prof. A. L. Zagayko, T. A. Romanko, V. V. Zhurenko, N. I. Golubeva, O. M. Bilynska

Registration Certificate of UkrINTEI № 54 dated January 31, 2019

Modern pharmacy: history, realities and prospects of development: proceedings of the scientific-practical conference with international participation dedicated to the 20th anniversary of the founding of the Day of the Pharmaceutical Worker of Ukraine, Kharkiv, September 19-20, 2019 : in 2 vol. / ed. board. : A. A. Kotvitska et al. – Kharkiv : NUPh, 2019. – Vol. 2. – 498 p.

The collection presents the proceedings of the of scientific-practical conference with international participation dedicated to the 20th anniversary the founding of the Day of the Pharmaceutical Worker of Ukraine “Modern Pharmacy: history, realities and prospects of development”.

The current state and topical issues of development of scientific directions of the pharmaceutical sector of healthcare are presented: design, synthesis and modification of biologically active compounds and the creation of medicinal substances based on them; modern aspects of development and industrial production of medicines, cosmetics and dietary supplements, hospital pharmacy; biopharmaceutical aspects of the creation of extemporaneous drugs, improving the composition and technology of allopathic and homeopathic medicines; current state and prospects of use of medicinal plants and development of herbal medicines; pharmaceutical analysis, standardization and organization of drug production; pharmaceutical and medical biotechnology, nanotechnology in pharmacy; organization and economy in pharmacy, management and marketing in pharmacy, pharmacoeconomics at the stages of creation, sales and administration of medicines; mechanisms of pathological processes and their pharmacological correction; clinical pharmacy: from experimental drug development to standardization of pharmaceutical care; social pharmacy; pharmaceutical education in Ukraine.

For a wide range of scientific and practical workers of pharmacy and medicine.

The editorial board does not always share the views of the articles authors.

The authors of the published materials are solely responsible for the selection, accuracy of the facts, quotations, economic statistics, proper names and other information. The materials are submitted in the original language.

ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ АПТЕК У СУЧАСНИХ УМОВАХ

¹Пестун І. В., ²Мнушко З. М.

¹Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна
Кафедра фармацевтичного маркетингу та менеджменту
irynapestun.nuph@gmail.com

²Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків, Україна
Кафедра менеджменту і економіки в сімейній медицині
mnushkoz@gmail.com

Ділова активність аптечних закладів та їх мереж є складною, багатоаспектною діяльністю, що знаходиться під впливом численних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. В сучасній науковій літературі на підставі загальної характеристики ділової активності підприємства виділяється кілька її ключових особливостей [1]: це показник, за допомогою якого здійснюється характеристика бізнес-оточення підприємства та визначається стан його ресурсів і положення на ринку, результати господарської діяльності; за допомогою показника ділової активності підприємство отримує можливість проаналізувати стан своєї економічної та комерційної діяльності, їх динамічний розвиток та інтенсивність; ділова активність підприємства спрямована на управління його ресурсами з метою отримання максимального прибутку та збільшення вартості капіталу.

Статус аптек як закладів охорони здоров'я, з одного боку, та підприємств бізнесу – з іншого, визначає складність і протиріччя в забезпеченні та визначенні ділової активності цих суб'єктів. Отже, сучасне науково-практичне значення має дослідження та аналіз загальних характеристик, галузевих особливостей, факторів впливу, методичних підходів до визначення показників ділової активності аптечних підприємств, що і стало метою даної роботи.

Використовуючи положення наукової теорії стосовно ділової активності підприємств, можна запропонувати для проведення досліджень ділової активності аптек та їх мереж таку загальну структуру управління діловою активністю аптечного підприємства:

- основні складові (характеристика бізнес-оточення; стан ресурсів і положення на ринку; результати господарської діяльності; аналіз економічної та комерційної діяльності, їх динаміки; управління ресурсами з метою збільшення прибутку та вартості капіталу);
- напрями аналізу факторів впливу (зовнішнє середовище; взаємодія зі стейкхолдерами; вплив інноваційного розвитку; внутрішні ресурси);
- засоби впливу на ділову активність (стратегічне управління; антикризове управління; використання стрес-менеджменту; трейд-маркетинг; інтелектуалізація систем менеджменту);
- групи показників (економічні; маркетингові; кадровий потенціал та резерв; впровадження інновацій);
- підсумкове визначення (ступінь впливу окремих факторів; стабільність положення організації);
- ефективність (зовнішня; внутрішня).

В межах даного повідомлення варто вказати на значимість впливу на ділову активність аптек та їх об'єднань нормативно-правової бази; ринкових факторів, зокрема, рівня конкуренції та значного поширення в Україні аптечних мереж, сегментування фармацевтичного ринку – відкриття аптек-дискаунтерів, аптек-складів і т.п.; збільшення кількості поставальників; розвитку технологій реалізації ліків (наприклад, запровадження SPIN – ідеології продажів); використання Інтернет-маркетингу; захворюваності та рівня доходів населення й купівельної спроможності; реалізації медичної реформи, розширення соціальних програм

і системи реімбурсації та ін. До внутрішніх факторів впливу на ділову активність аптек та їх мереж варто віднести: використання принципів стратегічного, антикризового, маркетингового управління; впровадження інновацій; використання цифрових технологій, що сприяє вирішенню низки завдань – електронні замовлення, автоматичне регулювання товарних запасів, математичне моделювання оптимізації товарних запасів, прогнозування ринку, використання CRM-систем та програмного забезпечення, мережі Інтернет; сучасний рівень сервісу в аптеках, запровадження програм формування лояльності клієнтів; процес інтелектуалізації систем менеджменту; належний кадровий потенціал організації, робота зі створення кадрового резерву, управління знаннями та забезпечення капіталізації знань співробітників, ефективна мотивація тощо. З огляду на стрімкий розвиток суспільства, варто звернути увагу на необхідність створення в аптеках та їх мережах системи управління знаннями [3]. Як правило, створюючи систему управління знаннями, власники або керівники кінцевою метою бачать збільшення прибутковості і підвищення конкурентоспроможності фірми. Йдеться про капіталізацію знань – процес перетворення знань в інтелектуальний капітал, який при правильному його використанні підвищує ефективність діяльності підприємства. Важливе значення при цьому має виділення центральних компетенцій для керівників та фахівців. Так, для менеджерів аптечних підприємств центральною компетенцією є забезпечення торгово-виробничої діяльності відповідно до обраної стратегії. Серед переліку необхідних компетенцій для них доцільно виділити: контроль за дотриманням законодавчих та нормативно-правових положень, впровадження інновацій, проведення SWOT- і PEST-аналізів, визначення конкурентного рейтингу, формування стратегії, управління змінами, створення системи управління знаннями, контроль за підвищенням кваліфікації персоналу, організація взаємодії з постачальниками й іншими бізнес-партнерами, з державними та контролюючими органами, реалізація заходів соціальної відповідальності. З метою підвищення ефективності системи управління знаннями необхідна розробка відповідних критеріїв і механізмів контролю.

Заслугує на увагу використання в сучасному управлінні аптеками, особливо їх мережами, використання стратегічного управління та стрес-менеджменту. Так, система стратегічного управління підприємства має починатися з аналізу стійкості економічного становища аптеки (мережі) і повинна включати такі етапи: виявлення негативних факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на діяльність підприємства (організації); визначення можливих негативних подій; визначення ймовірності виникнення кожної негативної події; оцінка можливих наслідків реалізації негативних подій [4].

З точки зору своєчасного коригування показників ділової активності заслугоує на увагу використання стрес-менеджменту, який пов'язаний саме з усуненням негативних впливів, відхилень, чинників, що перешкоджають функціонуванню та розвитку підприємства. Рівень готовності системи управління організації до оцінювання та протидії стрес-факторам внутрішнього і зовнішнього середовища відображає реактивний менеджмент [2].

Найбільш показовими критеріями ділової активності та ефективності управління є економічні показники діяльності аптечних підприємств. Поряд з аналізом прибутку, товарообороту, оборотності оборотних коштів, все більше уваги приділяється детальному аналізу структури товарних запасів, оборотності товарних груп та окремих найменувань, диференціації прибутковості та торгової націнки, джерел доходності та рентабельності, причин дебіторської заборгованості та заходів її запобігання тощо. З показників маркетингової активності аптек варто звернути увагу, наприклад, на такі: динаміка продажів в грошовому вираженні в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року; динаміка частки ринку (або частки окремого закладу в складі аптечної мережі); індикатори якості роботи зі споживачами (клієнтами) – динаміка загальної бази споживачів; динаміка лояльної аудиторії або ступеня задоволеності закладом.

У підсумку визначення ділової активності аптечного підприємства та залежність від окремих факторів рекомендується оцінювати за ступенем впливу (ймовірнісний, низький, високий) та за стабільністю положення організації (стабільне положення, відносно стабільне положення, нестабільне положення, відносно нестабільне положення).

На підставі загальнометодологічного підходу [5] у складі превентивного управління аптечною організацією можна виділити такі найбільш значимі етапи:

- моніторинг економічного стану, який дозволяє виявити кризові симптоми в розвитку аптечного підприємства;
- визначення кризових напрямків, спеціалізований аналіз ключових індикаторів кризових симптомів і відхилень;
- оцінка рівня ризику потрапляння в кризову ситуацію і вибір способу запобігання;
- вибір інструментів стабілізації та відновлення рівноваги і оперативне регулювання кризової ситуації;
- моделювання кризових симптомів і прогноз економічного стану аптечного підприємства (мережі);
- управлінський контроль за роботою з усунення кризової ситуації;
- виконання програми дій і стратегічне планування з урахуванням динамічної зміни зовнішнього середовища і внутрішніх можливостей аптечного підприємства (мережі).

Значимість ділової активності аптек розглядається з позицій зовнішньої та внутрішньої ефективності. Внутрішня ефективність проявляється в накопиченні та використанні економічного потенціалу, що має практичне значення для власників аптечних закладів (мереж), керівників, менеджерів, співробітників, а також соціальних, кадрових, інноваційних та інших досягнень. Зовнішня ефективність аптечного підприємства проявляється в результативній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища, відповідності діяльності існуючим стандартам та нормам, задоволенні інтересів системи охорони здоров'я та суспільства.

Таким чином, забезпечення ефективної ділової активності аптек та їх мереж залежить від знання та науково-практичного використання інноваційних методів і інструментів аналізу діяльності, управлінських технологій, своєчасного реагування на кризові ситуації тощо.

Література

1. Годящев М. О. Дослідження аналітичного інструментарію управління діловою активністю підприємств // Бізнес Інформ. – 2017. – № 7. – С. 241-246.
2. Гросул В.А., Желякова О.В. Сутність та особливості формування антикризової стратегії підприємства в умовах VUCA-світу // Бізнес Інформ. – 2015. – №11. – С. 393-399
3. Мнушко З.Н., Пестун И.В. Современные подходы к управлению знаниями сотрудников фармацевтических фирм // World science. – 2018. – Т.3, № 1(29). – С. 55-58.
4. Науменко М. О., Морозова Л. В. Удосконалення стратегічного управління організацією // Бізнес Інформ. – 2015. – №1. – С. 377-386.
5. Шевчук В. В. Використання превентивного антикризового управління для стабілізації ринкової позиції підприємства // Бізнес Інформ. – 2015. – №5. – С. 264-268.

Алекперова Н.В., Косяченко К.Л., Усенко В.О. Огляд світового ринку канабісу та канабіноїдів для медичних цілей та перспективи його розвитку в Україні.....	51
Коляда В.В., Коновалова Л.В, Юхта Л.О. Формування профілю безпеки досліджуваного лікарського засобу.....	54
Пестун І.В., Мнушко З.М. Ділова активність аптек у сучасних умовах.....	56
Британова Т.С., Кузубова Е.Л. Аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку діагностичних тестів та тестових-систем.....	59
Дорохова Л.П. Побудова моделі для споживацького порівняння приладів для поліпшення стану повітря.....	61
Маганова Т.В., Ткаченко Н.О. Вивчення проблемних питань обігу протизаплідних засобів на вітчизняному фармацевтичному ринку.....	64
Панфілова Г.Л., Матушак М.Р. Аналіз світового досвіду надання фармацевтичних послуг хронічних хворим в аптечних закладах.....	66
Панфілова Г.Л., Богдан Н.С., Коровенкова О.М. Систематизація світового досвіду надання фармацевтичної послуги як сучасної складової професійної діяльності фармацевтичних працівників (клінічна фармацевтична послуга).....	68
Бобокало С.В., Алмакаєва Л.Г., Панфілова Г.Л. Дослідження динаміки споживання лікарських препаратів, що використовуються у лікуванні хронічної венозної недостатності в Україні.....	70
Петрова К.В., Бушуєва І.В. Проблеми та ризику створення ветеринарних препаратів в Україні.....	72
Білоус М.В., Рижов О.А., Шматенко О.П. Перспективи впровадження цифрових логістичних інновацій для реалізації ефективного логістичного управління потоковими процесами у Військово-медичній службі Збройних Сил України.....	74
Дроздов Д.В., Білоус М.В., Трохимчук В.В., Галан О.В. Заклади медичного постачання в контексті впровадження єдиного логістичного підходу у Збройних Силах України.....	76
Абид Омар, Юрченко Г.Н. Аналіз фармацевтичного забезпечення населення при алергических захворюваннях в Тунісе.....	78
Червоненко. Н.М., Зозулинець Д.М. Аналіз глибини товарного асортименту препаратів гіалуронової кислоти в аптеках міста Запоріжжя.....	80
Міщенко О.Я., Осташко В.Ф. Засоби оральної гормональної контрацепції: аналіз асортименту та економічної доступності.....	82
Немченко А.С., Міщенко В.І., Назаркіна В.М., Клименко О.І. Аналіз сучасних технологій фармацевтичного забезпечення населення в країнах світу.....	85
Tolochko V., Artiukh T. Usage pedagogical teaching forms and methods on cycles of improving the pharmacy specialists qualification.....	87
Толочко В.М., Музика Т.Ф. Історичні аспекти фармацевтичного забезпечення закладів охорони здоров'я.....	89
Толочко В.М., Зарічкова М.В., Должнікова О.М. Підвищення рівня соціального розвитку аптечних закладів за рахунок впровадження індексів досягнення соціальних нормативів.....	91
Толочко В. М., Адонкіна В. Ю. Фармакоеконічний аналіз застосував фулвестранту у порівнянні із хіміотерапією для лікування хворих на метастатичний рак молочної залози.....	93
Деренська Я.М. Розвиток корпоративної системи управління проектами фармацевтичного підприємства.....	95
Братішко Ю.С., Степаненко О.Я. Оцінка соціально-економічної безпеки фармацевтичного підприємства.....	97
Заліська О.М., Стасів Х.-О.Я., Максимович Н.М. Дослідження фармацевтичної складової допоміжних репродуктивних технологій в Україні.....	100

Наукове видання

**СУЧАСНА ФАРМАЦІЯ:
ІСТОРІЯ, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною участю,
присвяченої 20-й річниці заснування
Дня фармацевтичного працівника України**

**19-20 вересня 2019 р.
м. Харків**

**У 2 томах
Том 2**

Формат 60 × 84/8. Ум. друк. арк. 62,25.

Національний фармацевтичний університет
вул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серії ДК № 3420 від 11.03.2009.